

Chudoba a nerovnost přetrvávají i navzdory závazkům

Social Watch Report 2014 – Dominikánská Republika

Lic. Ruth Helen Paniagua

Lic. Elvis Ml. Soto

Rolando Arias (novinář)

Lic. Elizabeth Castro

Manuel Almonte (misionář)

Lic. William Charpantier

Účastníci se instituce: Asociación para el Desarrollo Integral de la Mujer y los Jóvenes (ADIMJO), Fundación Étnica Integral (FEI), Fundación Monte de Dios -FUMODI, Fundación Almuerzo Infantil - FAI, Grupo de Investigación para la Acción Comunitaria (GRIPAC), Movimiento Socio-Cultural para los Trabajadores Haitianos (MOSCTHA), Red Nacional de Emergencia (RNE), Mesa Nacional para las Migraciones y Refugiados en República Dominicana (MENAMIRD)

Pro vymýcení chudoby v Dominikánské republice je zapotřebí posílit rovnoměrné rozdělování bohatství, zvýšit kvalitu vzdělávání, zdravotního stavu obyvatel, pracovních příležitostí a sociálního zabezpečení, a také zavést opatření prospěšná pro ty nejzranitelnější. V tomto ohledu se zdá jako dobrý nástroj Národní strategický rozvojový plán, který byl schválen na další dvě desetiletí. I když se vláda Lic. Danila Medina Sáncheze po svém zvolení v srpnu 2012 vyslovila pro sociální investice a podporu lidského rozvoje, protiřečí si snížením sociálních výdajů a zvýšením daní, což odpovídá podmínkám Mezinárodního měnového fondu.

I přesto, že byl v Dominikánské republice za posledních 20 let zaznamenán stálý hospodářský růst, 34,8 % obyvatel žije v chudobě a 9 % dokonce v chudobě extrémní. Tyto hodnoty značně připomínají rok 2000. Plány vytvořené v rámci plnění Rozvojových cílů tisíciletí nevzaly v potaz rozvoj šedé ekonomiky, převahu mikro, malých a středních podniků, rozdíly v přístupu ke službám a v kvalitě života – v oblastech jako je vzdělávání, zdravotnictví nebo uplatnění na trhu práce. Nejvíce postižené skupiny jsou ženy, mladí a venkovské komunity z cukrovarnických oblastí, také nazývané „bateyes”. Nezaměstnanost a sociální nerovnost podněcují násilí a kriminalitu a tento začarovaný kruh nadále ztěžuje dosažení vytyčených cílů.

Úvod

Každým dnem je v Dominikánské republice viditelnější chudoba a sociální nerovnost, a to i navzdory hospodářskému růstu posledních desetiletí a závazku vlády k plnění Rozvojových cílů tisíciletí. Situace se v porovnání s rokem 2000 moc nezměnila, 34,8 % obyvatel žije v chudobě a kolem 9 % v chudobě extrémní. Nerovnost postihuje celou společnost. Mladým lidem a ženám chybí příležitosti k seberealizaci, možnost lidského rozvoje je velmi limitovaná. Zhruba 20 % obyvatelstva nemá žádný doklad totožnosti, v 12,7 % případů se jedná o mladé lidi ve věku 10 až 24 let. To vše je ještě zhoršeno nízkou školní docházkou a nekvalitním vzděláním většiny populace.

Krok zpět v oblasti lidského rozvoje se projevuje nárůstem násilí a kriminality. Ten je způsoben nedostatkem příležitostí, kterým trpí celá populace, a zvýšenou zranitelností žen

a mladých lidí. K vymýcení chudoby, dosažení rovnosti pohlaví a umožnění přístupu k základním službám jako vzdělávání a zdravotnictví, je zapotřebí více než ekonomický růst, je nutný lidský rozvoj. Lidé musí být považováni za primární zdroje rozvoje, teprve poté se stanou produktivními a přínosnými.

Při vytváření strategií je nezbytné vzít v potaz nízký průměrný věk populace (více než polovina obyvatel je ve věku mezi 10 a 34 lety), dále skutečnost, že nejchudšími jsou většinou komunity z cukrovarnických oblastí (z již zmíněných „bateyes“, chudých a roztroušených venkovských osídlení na plantážích) a že hlavními zaměstnavateli jsou mikro, malé a střední podniky, z nichž více než 60 % funguje v rámci šedé ekonomiky.

Vysoká neoficiálnost všech sektorů také snižuje dosah sociálního zabezpečení: více jak 50 % ekonomicky aktivní populace není v tomto ohledu zabezpečeno.

Národní rozvoj – mýtus nebo utopie

V posledních dvou dekadách byl průměrný roční růst hrubého domácího produktu na obyvatele 3,5 %.¹ Tento hospodářský nárůst ovšem nebyl následován lidským rozvojem. To se projevuje chudobou, nedostatečným poskytováním základních služeb a absencí právního státu v cukrovarnických oblastech „bateyes“, například v provinciích Monte Plata, San Pedro de Macorís a Barahona.

Index lidského rozvoje vytvořený Organizací spojených národů řadí Dominikánskou republiku do poloviny žebříčku 169 zemí, tedy na pozici číslo 88. Podle této každoroční studie je lidský rozvoj definován jako proces vytváření a upevňování sociálních a kulturních hodnot v rámci celého národa, hlavně by měl být podporován státem prostřednictvím ucelených opatření zaměřujících se na rovnost ve společnosti.

Sociální nerovnost

Dominikánské ženy jsou dnes častěji nezaměstnané než muži a dostávají menší platy. V roce 2010 stoupla míra mužské zaměstnanosti na 61 %, zatímco ženská byla 33 %, je mezi nimi tedy propastný rozdíl 27,81 procentních bodů.² Průměrně v roce 2011 odpovídal ženský plat 79 % platu mužského.³ Podle Interamerické rozvojové banky se tento rozdíl značně prohloubil v období mezi lety 1992 a 2007.⁴

Co se týče účasti žen na pracovním trhu, Index genderové spravedlnosti organizace Social Watch, který bere v úvahu příjem a míru zaměstnanosti, uvádí pro Dominikánskou republiku hodnotu 0,71 z maxima 1,0. Maximum odpovídá absolutní rovnosti pohlaví (tato hodnota je hypotetická, nebyla dosažena v žádné zemi světa). V rámci vlivu (kde se berou v potaz rozdíly ve vysokých pozicích, parlamentních křeslech a vrcholných představitelích) padá hodnota indexu na 0,44. I přesto, že 60 % univerzitních studentů je ženského pohlaví, ani ne 17 % z nich zastává pozice v oblasti legislativy. Na druhou stranu jsou to právě svobodné matky, které se starají přibližně o 32 % domácností. Tento jev je nejčastější v cukrovarnických oblastech a komunitách odsunutých na okraj společnosti.⁵

Dále vzrostlo násilí na ženách a v rámci rodin. V období 2009 až 2012 bylo svými partnery zabito více jak 429 osob a za prvních deset měsíců roku 2012 jich bylo více než 100. Vysoký zůstává také počet těhotných dospívajících, přibližně 18 %.⁶ Toto procento je vyšší u dívek žijících pod hranicí chudoby nebo s nízkým vzděláním. Dospívající dívky také třikrát častěji umírají na následky komplikací při těhotenství nebo u porodu, zde dosahuje míra mateřské úmrtnosti téměř 19 %.⁷ Důvody jsou různorodé, mezi nimi figurují vysoký tlak, potraty a císařské řezy.

Nedostatky vzdělávacího systému dále zhoršují již přítomnou sociální nerovnost. Zhruba 36 % studentů nedokončí povinnou školní docházku.⁸ Většina z nich pochází z nejchudších vrstev společnosti, musí tedy vydělávat na chod domácnosti, starat se o své příbuzné nebo dělat neplacené domácí práce.

Tyto poměry ještě upevňují chudobu, která protřečí vysokému hospodářskému růstu posledních let. V chudobě žije 34,8 % obyvatel, více než 9 % dokonce v chudobě extrémní.⁹ Hrubý domácí produkt roste, nicméně nerozděluje se rovnoměrně.

Vládní zpráva z roku 2011 ohledně Rozvojových cílů tisíciletí, která byla představena Ministerstvem hospodářství a plánování, připouští obtíže, které stojí v cestě za dosažením cílů vytyčených pro rok 2015 a tvrdí, že by jejich naplnění bylo možné v roce 2020. Tato oficiální prognóza se vymlouvá na následky bankovní krize z let 2003 a 2004 a jako podmínku dosažení Rozvojových cílů stanovuje další snížení veřejných výdajů.¹⁰

Představitelé nové vlády, která převzala úřad v srpnu 2012 v čele s prezidentem Danilem Medinou Sánchezem, veřejně vyjádřili svůj zájem o sociální investice a podporu ucelených opatření zaměřených na lidský rozvoj. Zároveň ovšem obhajují fiskální změny, potřebné údajně pro zmírnění následků finanční krize, a navrhují zvýšení daňového tlaku, který v porovnání s okolními státy považují za nízký. V listopadu roku 2012 připomněl bývalý prezident Leonel Fernández Reyna, že v předchozím roce odsouhlasila jeho vláda s Mezinárodním měnovým fondem změny odpovídající 3,5 % domácího hrubého produktu.

Závěry

Mezinárodní komunita stanovila rozvojové cíle s úmyslem vyřešit společné problémy všech zemí. Pokud má Dominikánská republika splnit závazek o snížení chudoby, musí zavést opatření směřující k rovnoměrnému rozdělování rostoucího bohatství, zvýšit kvalitu vzdělávání, zlepšit zdravotní stav obyvatel, podílet se na vytváření relevantních pracovních příležitostí a vytvořit programy zaměřující se na sociální ochranu nejchudších a nejzranitelnějších skupin.

Národní strategický rozvojový plán schválený v roce 2011 pro následujících 20 let je dobrým nástrojem pro dosažení pokroku v dlouhodobém horizontu. Je nezbytné jej upevňovat zlepšováním přístupu k základním službám, zvýšením kvality vzdělávání a zdravotnictví, podporou registrace obyvatelstva do systému sociálního zabezpečení, rovnoměrnou sociální integrací a dosahováním jednotlivých Rozvojových cílů.

Rok 2013 byl vhodný k analýze cesty, kterou si vláda zvolila ke splnění Rozvojových cílů a národního strategického rozvojového plánu. Zároveň byl dobrou příležitostí k zapojení občanské společnosti s cílem přimět stát přijmout významnější závazky, vytvořit nová sociální opatření a zlepšit svůj přístup ke snižování chudoby a dosažení dalších cílů.

Bude zapotřebí podporovat sociální investice za účelem zvýšení kvality života více jak jednoho miliónu obyvatel, a to prostřednictvím budování obydlí, vytváření vhodných pracovních příležitostí, zlepšování vzdělávání, zdravotního stavu populace a kulturních hodnot, čímž se vytvoří vhodné prostředí pro rozvoj a získání vlivu místního obyvatelstva.

Poznámky:

1 Estadística CEPAL 1990-2011

2 Boletín Mensual Panorama Estadístico n.º 46 “Brecha de género en la tasa de ocupación en República Dominicana”. (Oficina Nacional de Estadística, ONE, diciembre de 2011, en <http://www.one.gob.do/index.php?module=uploads&func=download&fileId=3429>)

3 “Las mujeres en el mercado laboral dominicano. “ Consuelo Cruz Almánzar, Santo Domingo, noviembre de 2012. Instituto Tecnológico de Santo Domingo, en <http://www.slideshare.net/intecsosocial/vii-conferencia-dominicana-de-estu...>

4 “New Century, Old Disparities “ (BID, 2012). En <http://idbdocs.iadb.org/wsdocs/getdocument.aspx?docnum=37204140>

5 Informe sobre Pobreza en la República Dominicana, Banco Mundial y Banco Interamericano de Desarrollo. 2005

6 Publicado por Agencia EFE octubre 2012

7 ENDESA 2007

8 Informe de Desarrollo Humano PNUD 2008

9 Estadística CEPAL 1990-2011

10 Republica Dominicana, Ministerio de Economía Planificación y Desarrollo, Objetivo Desarrollo del Milenio, Informe de Seguimiento ODM 2010